

Pohľad na konanie o spôsobilosť na právne úkony sa v poslednom období mení

Rozsudkom o pozbavení spôsobilosti na právne úkony, ako reliktu starého režimu, odzvonilo.

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike (ZPMP v SR) niekoľko rokov vyvíja rozsiahle aktivity na presadzovanie záujmov ľudí s mentálnym postihnutím. Jednou z nich je presadzovanie zmeny týkajúcej sa zrušenia inštitútu pozbavenia spôsobilosti na právne úkony a zmeny súdneho konania, v ktorom sa o tejto spôsobilosti rozhoduje. Cestou odborných právnych analýz združenie upozorňovalo Ministerstvo spravodlivosti SR na najzávažnejšie problémy tohto súdneho konania.

S potešením sme prijali správu z decembrového rokovania Vlády SR o schválení Civilného mimosporového poriadku. Podľa uvedenej právnej normy bude súd musieť hľadať čo najmenej zasahujúce rozhodnutie do spôsobilosti človeka. V prípade, že človek trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodná, a v dôsledku ktorej nemôže robiť právne úkony, bude môcť byť súdom najviac obmedzený spôsobilosti na právne úkony. V konaní musí byť účastníkovi daná možnosť zúčastniť sa pojednávania a byť vypočutý. Podľa navrhovanej právnej úpravy bude súd povinný vynaložiť potrebné úsilie, aby zistil názor

vyšetrovaného. Tento názor môže zistiť najmä na pojednávaní, ku ktorému musí byť vyšetrovaný predvolaný, alebo priamo v prirodzenom prostredí vyšetrovaného. Veľmi dôležitý je spôsob dorozumievania medzi súdom a človekom s postihnutím. Komunikácia bude vždy založená na vzájomnej interakcii obidvoch strán, to predpokladá, že súd prispôbobi spôsob dorozumievania potrebám vyšetrovaného. Pokiaľ výsluch nie je možný, napríklad pre zlý zdravotný stav vyšetrovaného, bude súd povinný sa vždy osobne zoznámiť s vyšetrovaným a so spôsobom jeho života. Účelom je, aby si súd vytvoril objektívny názor na základe vlastnej vyšetrovacej činnosti. Schopnosť človeka rozhodovať nezávisí iba na medicínskych predpokladoch, ale je podmienená i sociálne. Napríklad človek s mentálnym postihnutím si vie osvojiť schopnosť rozhodovať sa samostatne prípadne s podporou v rozličných oblastiach života. Preto je dôležité, aby súd pri rozhodovaní vychádzal aj s ďalších dôkazných prostriedkov, a to najmä výsluchu tých osôb, ktoré človeka s postihnutím bezprostredne poznajú. Právo na doručovanie súdnych rozhodnutí je možné považovať za jeden z prvkov práva na spravodlivý proces. V prípade, že vyšetrovaný nemá schopnosť pochopiť význam rozhodnutia, nie je to dôvodom preto, aby mu

rozhodnutie doručené nebolo. Súd by mal informovať človeka takým spôsobom, aby tento význam rozhodnutia pochopil. Tým, že doručí rozhodnutie, ktoré je výsledkom procesu, na ktorom sa vyšetrovaný človek podieľal v miere možnej s ohľadom na jeho postihnutie, potvrdzuje, že vyšetrovaného človeka považuje za subjekt všetkých práv, a to bez ohľadu na jeho postihnutie. Predpokladá sa, že nová právna úprava bude platiť od januára 2016. Radi konštatujeme, že takýto významný posun v právnom chápaní zmeny súdneho konania zabezpečuje jeho účastníkom dodržiavanie ústavného práva na spravodlivý súdny proces.

JUDr. Zuzana Stavrovská, podpredseda
ZPMP v SR

ZPMP v SR realizuje v súčasnosti projekt Dôstojný život - právo nie privilegium podporený sumou 104976,- EUR z Fondu pre mimovládne organizácie, ktorý je financovaný z Finančného mechanizmu EHP 2009 -2014. Správcom Fondu je Nadácia otvorenej spoločnosti - Open Society Foundation. Cieľom projektu zameraného na ľudské práva Dôstojný život – právo, nie privilegium je Zvýšenie zapojenia MVO do tvorby politik a rozhodovacích procesov na miestnej, regionálnej a národnej úrovni. Viac sa dočítate na www.zpmpvrs.sk

ZPMP v SR je občianske združenie a vyvíja činnosť na území Slovenskej republiky v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov. Vzniklo v roku 1980, združuje 44 miestnych organizácií s počtom členov takmer 10 000 osôb na celom Slovensku. Hlavným cieľom ZPMP v SR je začlenenie ľudí s mentálnym postihnutím do spoločnosti.

ZPMP v SR

NADÁCIA OTVORENEJ SPOLOČNOSTI
OPEN SOCIETY FOUNDATION

